

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL III

Braşov, Vineri 3 (15) Martie

1889.

Nr. 50.

Braşov, 2 Martie v.

Amă arătată în numărul de ieri, că cei din stânga extremă denegă Tiszaiştilor dreptul de a se gera ca reprezentanţi ai Maghiarilor, din cauză că alegerea lor s'a făcută cu voturi slovace, valahe ş. a.

Imputarea acăsta, după care deputaţii guvernamentali trecă de mai inferiori celor din opoziţie, cară pretindă a fi fostă aleşi numai de Maghiari neoşi, a constrinsă şi pe „Pester Lloyd“ organul d-lui Tisza, a lua poziţia faţă cu domni Eötvös, Thaly ş. a. l-a constrinsă chiar a lua în apărare pe preinşii lor mandatar valahi, slovaci, sârbi ş. c. l. a căroră votă este privită cu atăta dispreţ din partea Kossuthiştilor, de bună seamă pentru-că şi „sfântul“ lor naţional de aşi, marele espatriat, ex-gubernator şi exdictatoră își trage originea din sinulă naţiei despreţuitoră Slovacă.

Este lucru cu totul neobişnuită şi nepomenită ca ună organă ală lui Tisza să ia în apărare pe Nemaghiari şi de aceea merită să cercetămă casulă puțină mai de aproape.

Înainte de tôte trebuie să constatămă, că în casulă de faţă organul tiszaiştilor se face apărătoră numai de nevoiă. Fiindă atacată din partea opoziţiei valorea votului dată de nemaghiari mameluciloră guvernului, se atacă însuşi prestigiulă de deputaşi a acestora şi acestă prestigiu voiesce să-lă salveze „Pester Lloyd“, când se încercă a lua în apărare acelu votă, dăr nu-o face — ferescă Dumneşu — de dragulă naţionalităţilor.

Să vedemă dăr cum le ia în apărare foia guvernului:
„Nu ne putemă închipui — dăce „Pester Lloyd“ — o încer-

care mai superfluă şi mai condamnabilă decâtă a voi să timbreze omulă pe cetăţenii unguri după limba loră maternă ca patrioşi de deosebită calitate.“

Amă vrea să ne spună foia guvernului, că ore cine a pusă în practică acăstă superfluă şi condamnabilă clasificare a cetăţeniloră, decâtă nu guvernulă Tisza cu aderenţii săi? Scimă noi că ei nu facă deosebire, când e vorba să li se dea votă la alegeri, scimă şi amă esperiată că nu alegă nici mijlocele şi decâtă nu le succede a câştiga voturile prin terorizare şi corupţiune, tărăscă pe bieţii omenă cu forţa la urnă, numai ca să nu se deosebescă de ai loră.

Dăr ore procedă ei mai leală în alte casuri? Nu aştă tocmai omenii guvernului mereu în contra Nemaghiariloră puindu-le la îndoială patriotismulă?

Foia guvernului dăce mai de parte:

„Ungurii de limbă maghiară au ce e dreptă ună lucru ce-i favorisează faţă cu cei de altă limbă, dăr acăsta nu este ună privilegiu legală ci numai ună avantaju întâmplătoră, că adecă ei nu trebuie mai întâiu să înveţe limba maghiară ca concetăţenii loră de altă limbă.“

Va să dăcă după „Pester Lloyd“ tôte câte se petrecă aşi în Ardălu, Bănată şi Ţera ungarăscă în potriiva Nemaghiariloră suntă numai joculă întâmplării. Numai din întâmplare li s'au luată Româniloră drepturile naţionale; numai din întâmplare se calcă legea de naţionalitate şi se prigonesce limba şi cultura românăscă; „Ungurii de limbă maghiară“ numai din întâmplare se bucură de ună avantaju, n'au privilegiu legală. Decă așa este atuncă organele guvernului de ce ne vină mereu cu privilegiulă limbei loră când din întâmplare

voimă să avemă şi noi avantajulă de a ne folosi de limba noastră maternă?

Cătă pentru distincţiunea trasă de pără între „privilegiu“ şi „avantajă“ ea merită a fi luată în mai de aproape luare aminte.

Contele Taaffe despre naţionalităţile din Austria.

În şedinţa de Lună a camerei deputaţilor din Viena, fiindă la ordinea zilei desbaterea specială asupra bugetului, contele Taaffe a răspunsă la ună acuzări ce-i le-a făcută opoziţia germană. Între altele a dăstă:

Ministru-preşedinte Taaffe: „Am rostă făcută atentă, seă mai bine dăstă am fostă dojenită să nu pună faţă în faţă austriacismulă cu germanismulă. Pe câtă sciu, eu n'am făcută nici-odată acăsta, căci aici nu vedă nici o deosebire, pentru că austriacismulă şi germanismulă esistă unulă lângă altulă. Căci tocmai aceea este caracteristica compoziţiei monarchiei austriace, că se află întrăna deosebite naţionalităţi, cară suntă pe deplină conscie de naţionalitatea loră şi au nisuinţa de a face totă posibilulă pentru lăţirea, formarea şi înaintarea culturii loră, cară înseă nu uită niciodată că suntă membri ai statului austriac. (Aplause în drepta) După părerea mea, germanismulă şi austriacismulă, cehismulă şi austriacismulă, polonismulă şi austriacismulă mergă pe deplină mână în mână. Restrîngerea ce şi-o impună singuraticele naţionalităţi cu privire la espansiunea naţionalităţii loră, zace tocmai în acestă austriacismă. În acestă austriacismă se întemeiază înseă şi legătura ce légă diferitele naţionalităţi una cu alta, adecă cu naţionalităţile ce esistă în Austria; naţionalităţile mergă mână 'n mână, ţină una cu alta, dăr nu graviteză în

afară. (Aplause sgomotoşe şi repetite în drepta).

Pe la sfârşitulă vorbirei sale contele Taaffe a mai dăstă:

„Unulă din vorbitoră a dăstă, că hărţile ce le înainteză Cehii la diferitele autorităţi, se resolvează în Boemia cu iuţimea fulgerului, pe când din altă parte am audită, că fulgerulă câte odată este forte încetă (ilaritate). În acăstă privinţă trebuie să iau în apărare autorităţile. Ele nu potă resolve așa de curândă, pentru-că prea s'au înmulţită afacerile, dăr în acăstă privinţă voiu lua măsură pentru viitoră.“

„Chiămarea mea este în prima liniă de a îngriji, ca autorităţile să procedă cu totul neparţială şi să-şi resolve afacerile cu totulă obiectivă, şi decâtă în vre-ună casă s'a întâmplată vre-o părtinire ori protecţiune, potă să vă asigură, că decâtă vine la cunoscînţa mea, eu de sigură nu o voiu suferi. Preste totă credă, că nici în administraţia politică, nici în altă direcţiune nu e permisă să esiste protecţiunea. Căci autorităţile suntă pentru popore (Viue aprobări în drepta) şi nu pentru o singură naţionalitate şi nici pentru o singură persoană (Aplause în drepta.) Autorităţile trebuie să corăspundă, pe câtă numai le este cu putinţă, recerînţeloră poporaţiunei întregă!“

DIN AFARĂ

Şcolile italiene în Turcia.

Se scoie că de când Italia a luată pe seama ei să stabilească şcolile italiene în diferite oraşe ale Turciei, înţelnesce din partea autorităţilor turcesci mară dificultăţi. Din cauza acăsta d-lă Crispi a remisă lui Photiadepaşa o notă semnalândă ună incidentă gravă întâmplată la Alep, unde mai multe lăcşi adresate consulului italiană au fostă oprite de vamă, sub pretextă

FOILETONULĂ „GAZ. TRANS.“

Ceva despre numele proprii la noi.

La Crişulă-albă, 26 Faură 1889.

Despre numele proprii noi a scrisă d-lă Leşianu, într'un număr trecut al „Gaz.“ Să cercămă originea numeloră noastre în istoria Romei şi în limba latină; așa ne învătă, şi să-lă ascultămă! Documintele despre originea şi naţionalitatea latină suntă la noi forte multe şi sēmēnate pe tôte terenele, de nică nu pntemă prevedé, când vomă ajunge să completămă inventatoriulă.

Aştă dori să mai adaugă ceva la cele dăse de d-lă Leşianu, şi anume pentru cei cară se voră ocupa de acăstă temă în viitoră:

1. Precum avemă în limba noastră unele cuvinte, cară nu se află în limba latină, dăr le aflămă în celelalte limbi surori: italiană, francesă, provençală etc. ca o dovadă despre originea comună, dăr mai desă despre vechitatea aceloră cuvinte, că au trăită încă înainte de classicitatea latină, — așa suntemă şi cu numele proprie româneşti, că multe le găsimă la naţiunile surori, precum:

Borha, Bota, Costa... Manu... Sforţa etc.

Cumcă aceste nume nu sunt casuală, se dovedesce şi cu legătura dintre ele, şi ca de exemplu, să ne ocupămă aici de numele dăstă mai întăiu: *Borha*.

În Ispania, în patria natală a împăratului Traiană, esistă familia *Borja*. Acolo, acestă *j* are o prononciaţiune propriă, ce ţine mijloculă între *gi* şi *h*. Când ună ramă feminină din acăstă subpontificale Alexandru V, obţină dela Italiani prononciaţiunea *Borgia*, şi așa se numescă până astădă; érá noi amă preferită *h* şi dectă: *Borha*.

Nimica de mirată, decâtă împăratulă Traiană, ca spaniolă, avea predilecţiune să aducă Spaniolă în Dacia traiană, de mai audimă şi astădă nuanţa castiliană în limba noastră d. e. *hier* în locă de *fer*, *hierbere* în locă de *ferbere*, *hiu* pentru *fiu* etc. Apoi pe când alte limbi au diminutive, érá maritve mai de felă nu, pe atuncă castiliană ca şi limba noastră posedă maritve cu mulţimea, şi mai tôte asemenea, de ne surprinde asemănarea.

2. Unele nume suntă latine, nu numai cu rădăcina, bună-óră *Teişiu*, *Crişiu*, ci şi diminutivele d. e. *Crişioră* (astădă

numele a loră două comune, va să dăcă *Crişuri mici*) s'au putută nasce numai cu ajutorulă formaţiunei pură latine.

3. Avemă şi noi nume din profesiuni, cum s'au formată în Germania şi pe aiurea, începândă din seculă altă doipe aiurea, începândă din seculă altă doispre-decelea, așa dăcemă: *Argintari* (neguţătorii mari, bancherii, la străbunii nostri şi în Roma se numiau argintari, deşi ar fi neguţătorită cu aură seă cu assignate, că argintulă ţinea loculă banului, alungândă arama şi oprindă aurulă, şi considerându-le aceste metale mai vărătonă de articole comune de comerţ, şi mai obvenia aurulă la vasele templeloră şi la neguţetoria internaţională, dăr puţină bani din aură) — *Berariu* (că părinţii nostri încă până şi în seculă presente ferbeau bere (olăină), deşi nu cea germană), *Faură*, *Popa* etc.)

Aici este de observată, că precum nu posedemă ună nume, din o astfelă de profesiune, ce n'am practicată, așa nu avemă nume nici din o astfelă de funcţiune, ce nu n'ar fi rămasă dela Roma. Mai lămurită mă voiu esprima aducândă d. e. numele: *Popa*.

Scimă că împăratulă Augustă a organizată cultulă şi ierarchia. În frunte

se puse pe sine însuşi, cu numirea de „pontifice“. În capulă singuraticeloră provincii steteau *hierarii*, seă cum amă dăce astădă mitropoliţii. Sub „hierarii“ erau *flaminii*, astădă bună óră episcopii. Toţi aceştia, consideraţi ca demnitară de stată. În fine, prin comune seă colonii erau *popii*, cară făceau jertfele pe altare, junghierea viteloră. şi trăiau dela altare, cum amă dăce din stole.

Când apoi împăratulă Aureliană l-a poruncită străbuniloră noştri să trecă Dunărea, au trecută şi s'au dusă toţi dirigătorii de stată şi demnitarii statului: *hierarii* şi *flaminii*, înseă *popii* au rămasă loculă, pentru că erau conorescuţi cu necesităţile şi cu datinele religiose ale poporului, şi pentru că nu puteau duce cu sine altarele dela cară trăiau.

Aici se vede cauza, pentru ce întâmpinămă așa adeseori numele de familiă *Popa*, dăr nici ună Română nu portă numele de *Hieru* seă de *Flamină*. Așa s'a formată tradiţiunea ierarchiei, precum o vedemă şi astădă la noi, adecă: când se agită de ună lucră naţională, de o adunare mare, vină *popii* toţi în capăta, ca bună naţionalişti, dăr cu *ierarii* şi cu *flaminii* noştri suntemă de pacoste şi de crimpă.

că ar fi conținută cărți școlare. D-lă Crispi semnală afară de asta că, după ordinul guvernatorului din Alep, ulema-tele țin discursuri prin moschee contra școlilor italiene și că aceste predice constituie un pericol serios pentru consulatul italian și personalul școlilor. D-lă Crispi conchide cerându ca Pôrta să ia măsuri să remedieze această situație și să cheme pe guvernatorul din Alep la respectul datorit Italiei, fără de care Italia ar fi silită să lucreze în modul cel mai conform cu interesele sale.

Din dieta ungară.

În ședința dela 8 Martie, *Gullner* dice, că opoziția moderată nu vrea să atace unitatea armatei, ci dorește numai ca esamenul de oficer să se facă în limba ungară. Limba ungară nu trebuie să fie dată îndrăgii celei germane. „Ce efect ar trebui să aibă asupra naționalităților noastre, decât ar vedea, că noi nu putem efectui pozițiunea cuvenită suveranității proprii noastre limbi a statului?” Nu primesce paragraful.

Andreas *György*, liberal, ține la armata națională ungară, dă adă trebuie să rămână pe lângă pactul din 1867. Ce privește faptul de repetite ori citat, că armata n'a admis încă titlul „împărătesc și regesc”, dice, că dreptul armatei d'a admite ori nu un titlu nu e întemeiat în nici o lege. Putem deci pretinde necondiționat aplicarea absolută a titlului admis în lege. Cesiunea principală e, că ce putem face în fața aspirațiilor naționale în cadrul legii din 1867, peste marginile căreia nu-i ertat a trece. Discuțiunea drepturilor coronei e curată academică. Lege e aceea, asupra căreia cad de acord parlamentul — și acesta e națiunea — și coróna. E nepolitică deci și nu în interesul țării a aduce în discuție un drept, ce până acum legislațiunea îl numără ca aparținând Maiestății Sale. Să punem cazul, că legislațiunea ungară ar pretinde introducerea limbei ungare în armata comună. Experiența a arătat, că deja moțiunea primită aci, are dincolo de Laita efectul, că acolo vrău să pună în locul limbei naționale limba maternă. Acesta ar strica dualismului și ar promova curentul federalist, cădându-i jertfă interesul ungar. S'ar introduce în armată materia descompunătoare a ideii naționale. Asta nu o vrem. Dacă am viri în articolul 12 de lege din 1867 idea de naționalitate, atunci s'ar produce rezultate neplăcute, când aceste legi se vor desbata din nou în Austria. Cumcă această nouă Ungurilor, ca Unguri, nu ne e în avantaj, e clar.

Această tradiție s'a manifestat în lungul istoriei de repetite ori, odată ne părăsind lăsându-ne pradă Sârbilor, încât numai *popa* și *opina*, cu puteri aliate, au putut să ne scotă de sub ierarhia sârbă și să recucerescă naționalității române biserica sa, ce apăsătorii o sârbiseră și o greciseră; altădată cei ce se gerau de prelați ai noștri, făceau trebii comune cu feodalii, la Zarándu în contra lui Horia, în comitatul Aradului în contra micilor proprietari liberi scl. Nu am avut norocul cu *ierii* și cu *flaminii* noștri; istoria încă e supusă la un fatalism. Cu adevărat au fost și excepții: Vulcanu, Șaguna, Șuluțu. Dacă dela aceștia s'ar inspira presentele și viitorul, ar fi mila lui Dumnezeu!

Incheie cu acestea. Mijlocele și timpul nu mi-au permis să fac o disertație științifică-literară, precum ar merita obiectul, binevoiescă deci onor. cetitorii a primi acestea ca o foisoră modestă spre indemnul altora la cercetări mai mari.

Akusiu *Ugron* vorbi contra paragrafilor.

SCRILE PILEI.

Tergul de țară din Clușiu, ce s'a încheiat în 12 Martie, a fost slăbuț. Mărfuri au fost destule, dăr nu erau cumpărători. Industriașii au rămas nemulțămii. Asemenea a fost slab și tergul de vite. Abia s'au vândut cu totul 1414 vite cornute și 196 cai. Prețul vitelor de jug și al vițelilor de prăsilă s'a mai urcat puțin. S'au vândut părechia de boi de jug cu 250—320 fl., de îngrășat cu 180—200 fl., o vacă cu vițel mic 70—80 fl., o vacă stăpă 45—55 fl., părechia de bivoli 170—200 fl., părechia de bivolițe 120—140 fl. Cai mijlocii de ham 50—100 fl. séu și mai puțin; câțiva cai s'au vândut și cu 200—250 fl. Bucate au fost transportate puțin la tergu, din cauză că drumurile sunt prea grele.

Trecători noui în Carpați. „Românul” scrie: Prin luna Aprilie se vor înființa încă două trecători la fruntariile noastre dinspre Austro-Ungaria.

Materialul necesar de război pentru flota română va sosi în zilele acestea la Galați.

Incendiu. În Boiu-mare, fiul de 16 ani al lui Petru Gurșă, după ce a dat nutreții vitelor, lăsa în grajd lampa aprinsă. Curând după aceea se pomeneră omeni că arde grajdul. Se vede că se răsturnase lampa. Paguba e de 100 fl. asigurată. În Ucea-de-jos a ars șura lui Neculae Glăjaru. Paguba e de 204 fl.

Postul de magistru postal e de ocupat, cu contract și cautiune de 400 fl., în Ciucia, comit. Cojocnei. Léfa 510 fl. pe an, 75 fl. cheltueli de cancelărie și 96 de distribuție, apoi 10% tanțieme din venitul brut al oficiului telegrafic de acolo, precum și o sumă de espedare, ce se va hotărî ulterior. Petițiunile se adresază la direcțiunea poștală și telegrafică din Sibiu.

Jubileu. Academia ungară din Oradea-mare serbează la 17 Martie n. jubileul de 100 ani de când s'a întemeiat.

Diarul „Pester Lloyd.” În 1888 societatea diarului „Pester Lloyd” a avut venituri 396,527 fl., cheltueli 340,007 fl. Deci venit curat 49,520 fl., cu 12,162 fl. mai mult ca în 1887.

Correspondența „Gaz. Trans.”

Clușiu, 10 Martie 1889.

Trăescă brava inteligență română din Clușiu! Trăescă spiritul înfrățirii, unirei și al conlucrării cu puteri unite!

Brava inteligență română din Clușiu a făcut o faptă, ce merită recunoștință — în prima linie — din partea universitarilor români din loc, apoi din partea publicului român, care faptă binefăcătoare e deamă de imitat.

Mulțămii bravei inteligențe române din Clușiu, care prin stăruința și îngrijirea adevărată părintescă de tinerimea universitară, a decis, că decât trăim în așa de triste împrejurări, de tinerimea române universitară din Clușiu nu-i permisă a avea societate de lectură proprie, ca ceilalți universitari, să se dea totuși ocaziune de a-și desvolta facultățile spirituale și intelectuale, a decis a-o primi în sinul său, a-o lua sub aripile adăpostitoare și protegiătoare.

Comitetul casinei a cerut concursul universitarilor pentru de a putea da în decursul postului Pascilor tot în a doua Sâmbătă séra câte o serată literară-musicală sub protecțiunea casinei române. Tinerimea a primit unanim acest proiect salutar pentru

densa cu atât mai vârtos, că prin această i-se dă ocaziune nu numai de a-și putea desvolta facultățile spirituale și intelectuale, ci i-se dă ocaziune de a participa la astfel de ședințe, care au de scop și desvoltarea vieții sociale.

Că cu cât zel a primit tinerimea acest proiect salutar, se vede de acolo, că deși ideea aceasta numai cu o săptămână mai înainte a început a se lăși, totuși în câteva zile s'a putut face un program atât de interesant, încât Sâmbătă în 9 Martie st. n. s'a putut ține prima ședință literară-musicală, care înainte de aceea cu câteva zile numai proiectată era.

Programa acestei ședințe, compusă din disertațiuni, declamațiune, cânt și muzică, a fost destul de interesantă ca să potă atrage atențiunea publicului român din Clușiu și să dovedescă, că sala casinei — de altcum destul de spațioasă — nu e destul de mare ca să potă primi în sine inteligența română, decât se adună numai în cevași număr mai mășor.

Ședința deschisă Reverendissimul d-nu protopop al Clușului, prin o vorbire demnă, a apelat la tot Românul cu carte din Clușiu, ca să se înfrățescă și se lucreze cu toții pentru desvoltarea culturii noastre românești. Apelă la stăruința femeii române, care potă face foarte mult pentru limba și națiunea sa. După acestea dechiară ședința deschisă.

După executarea programului, Onor. d-nu avocat Dr. Aurel Isac și-a exprimat în câte-va cuvinte în numele publicului prezentă îndestularea asupra reușitei programului executat. Și ca lucrul acesta să fie statornic, propune ca să se aleagă un comitet permanent spre compunerea programelor și supraveghierea acestora pe viitor, ceea ce s'a și făcut.

După acestea éráș Reverendissimul d-nu G. Pop dechiară ședința închisă.

Inteligența română s'a depărtat pe deplin îndestulată cu succesul primei serate literare, până ce va conveni éráș peste două săptămâni.

Un universitar.

Parastas pentru Arhiducele Rudolf.

Vameșiu-Odrheiu, 12 Mărțisor n. 1889.

Ca în toate părțile Transilvaniei, așa și în parochia noastră gr. cat. V. Odrheiu încă s'a celebrat în 2/14 Faur, adică în ziua de Intempinarea Domnului o sfântă liturgiă pentru sufletul repausatului moștenitor de tron Rudolf — cetindu-se și ectenia morților, ér după finirea sf. liturgii s'a servit un parastas anume pregătit spre acel scop. La serviciu a participat poporul cu mic cu mare, avisat fiind de către antistia comunală prin doi jurați încă cu o zi mai înainte. La serviciu a asistat totă antistia comunală cu judele în frunte Szász Marton, care a ascultat serviciul Domneșc dimpreună cu mai mulți consăteni maghiari din comună. După finirea serviciului parastasului, On. d-nu paroch Nicolau Maior a ținut o cuvântare, care a mișcat inimile și a stors lacrimi dela toți cei prezenți, încheind vorbirea cea pătunțătoare și jalnică a d-șu, împreună cu întreg poporul. un Tatăl nostru pentru defunctul principe Rudolf și Dumnezeu sé-lu ierte și odihnescă, ér cantorul docente Teodor Opresan a cântat c. versul séu cel plăcut și puternic o poezie ocașională.

Ternaveanul.

Sigă, comit. Selagiu, Martie n. 1889.

Încă în zilele prime ale lui Febr. luminatul nostru preot Nicolau Pop, după o anunțare premergătoare cu șese zile înainte, a celebrat o sf. liturgiă solemnă împreună cu parastas pentru repausul sufletului Alteței Sale prințului de corónă Rudolf, la care a participat în număr complet antistia comunală, curăția biserică și un număr destul

de mare și din popor. Cu această ocaziune luminatul nostru preot o rostuit și un discurs important arătând calitățile eminente și pline de totă speranță pentru poporele Monarchiei ale Inaltului decedat și totodată și caducitatea vieții lumesc. Pe fețele celor prezenți se putea ceti tristețea cea mare pentru pierderea irremediabilă a Inaltului decedat.

Fiă-i țărina ușor și memoria eternă.

Unul dintre cei prezenți.

Urșul inferior, Martie n. 1889.

În ziua de 24 Februarie paroch local Simeon Crainic, bătrânul, a oficiat o sf. liturgiă împreună cu un solemn parastas pentru Alteța Sa principele de corónă Rudolf. La serviciul divin a luat parte bravul notar George Ternavean și fost vânător suprem al Alteței Sale, toți vânătorii cari au luat parte mai mult ca gonaci la vânătorile arangiate în acest ținut și întreaga populațiune gr. cat. din comună, și vre-o câțiva din comuna învecinată, în fruntea căroră a fost judele comunal Cioloca Ilie. Când s'a cântat „večnica lui pomenire”, vânătorii au împușcat mișcând prin această mai mult imbele tristate, pentru-că toți speram un viitor mai favorabil, vedându că Alteța Sa iubesc așa mult acest ținut romantic. La acesta a contribuit și purtarea noastră față de principele de corónă și îndosebi avem a mulțami D-lui Ternavean, care prin purtarea sa a știut câștiga iubirea Alteței Sale, ceea ce-i potă servi de onore. Omeni s'au depărtat, dicându „Dumnezeu sé-lu ierte, că a fost un om bun”.

Celu mic.

NB. Se adună bani în raionul acesta pentru ridicarea unei statue principelui de corónă Rudolf în opidul Gurghiu.

Idem.

Din camerele române.

Camera. Ședința dela 22 Februarie.

D-lă Radu Stanianu depune la biroul camerei o petițiune a mai multor locuitori din județul Botoșani, prin care cer pământ.

La ordinea zilei este urmarea discuției asupra proiectului de lege pentru vânderea moșilor statului în loturi mic țeranilor.

Articolul 2 din proiectul guvernului e votat.

D. Președinte consultă adunarea asupra modului cum trebuie să se facă discuțiunea amendamentelor.

Se discută mult, însă nu se ia nici o hotărîre.

D. D. C. Popescu dă cetire articolului 3 relativ la avansuri.

Camera după lungă discuțiune decide ca mai întâi să aibă cuvântul propunătorii amendamentelor.

D. I. Epurescu declară că nu-și potă desvolta amendamentul deoarece voesc să vorbescă și în fond.

La acest articol democrații au propus următorul amendament:

„Toți sătenii, cari vor cumpăra loturi de pe moșile statului, au dreptul la câte doi boi, o vacă, un plug și 200 lei pentru clădirea casei, decât nu au.”

„Acest avans va fi plătit în rate ca și pentru plata pământului.”

„Un comitet organizat ad-hoc va supraveghia îndeplinirea acestor dispoziții.”

S. G. Panu, N. I. Micescu, Cr. Neogescu, C. C. Dobrescu, Radu Stanianu.

D. G. Panu susține acest amendament. Arată că pământul gol nu va servi la nimica, decât nu se vor da în același timp și instrumente de muncă.

Se pronunță contra avansurilor în bani, de ôrece s'ar pută ca țeranii să întrebuințeze banii pentru alteceva.

Termină cerându camerei ca să acorde avansuri, pentru că astfel se va aduce o ameliorare sôrte țeranilor.

D. P. Carpă susține articolul din proiectul d-lui Al. Lahovary, pe care comitetul delegaților l'a suprimat.

D. N. Blaremburg propune, ca avansul să fie de 450 lei.

D. N. Bibescu se pronunță pentru avansul în bani, și în natură.

După o discuție urmată între d-nii Th. Rosetti, Paladi și Al. Lahovary, ședința se ridică la orele 6 și un sfert, anunțându-se cea viitoare pe 23 Febr.

Ședința dela 23 Februarie.

D-lu Radu Staniam presintă două petiții ale mai multor locuitori din județele Buzău și Gorj, prin care protestă în contra dărei în judecată a guvernului trecut.

Se intră în ordinea zilei.

D-lu I. N. Iancovescu are cuvântul spre a susține articolul 3 din proiectul comitetului de delegați. D-sa se rostește în potriava avansurilor în bani date sătenilor direct de către stat. D-sa cere ca creditele agricole să fie bine organizate. Proclamarea de principii nu-i suficientă pentru tămăduirea relelor de care suferă o clasă. În constituțiune avem de atâta timp înscrise o mulțime de principii, d-er ce folos! Nu le vedem încă aplicate.

Tocmai ca reprezentant al colegiului alți treilea, eu sunt de părere să nu se dea aceste avansuri. Intervenția statului, impositiile grele nu se pot face în statele sărace, decât în paguba celor săraci.

Acți d. Iancovescu citează exemplul provinciei Buckingham din Anglia, unde fermierii au trebuit să-și închidă fermele din cauza taxei pentru săraci, care era foarte mare. Un orator d-icea, că latifundiile au pierdut Italia; adevărul este, că Italia a perit din cauza clasei numeroase, care trăia din buget.

La noi, pentru ca statul să dea aceste avansuri de 600 lei la vre-o 100,000 săteni, el trebuie să impună cu 6-7 lei mai mult pe 600,000 săteni. Prin urmare, în numele colegiului III, d. Iancovescu cere să nu se voteze aceste avansuri menite a fi un nou impozit pentru totă clasa țărănească.

Se pune apoi la vot primul alineat din art. 3 din proiectul comitetului delegaților, în care se prevede că loturile (parcelele) să fie de 6 hectare și obligațiunea pentru cumpărător de a se stabili cu locuințele pe moșia cumpărată până în trei ani.

D-lu ministru Lahovary declară, că guvernul primesc termenul de 3 ani propus de comitetul delegaților.

Acestu alineat se pune la vot prin sculare și ședere și se primesc.

Se pune la vot cu bile amendamentului comitetului delegaților, care cere suprimarea alineatelor 2, 3 și 4 din proiectul guvernului, ce privesc avansurile date sătenilor. — S'a respins.

Literatură.

Revista Catolică, diar literar-bisericesc, apare în Șişești (Lacfalu, p. u. Felsőbánya) odată pe lună și costă pe an 6 fl., pe 1/2 an 3 fl. Redactor și editor: Dr. Vasile Lucaciu. — Anunțându cu asta ocaziune reaparițiunea acestei reviste, nu putem lăsa neamintit imbușcătorul fapt, că d-lu dr. Lucaciu încă a adoptat scrierea cu „semne, făcându prin această unitate scrierii un pas și mai departe. — Fasciculul I de pe Ianuarie cuprinde: Epistola euclică; Cestiunea romană, de V. L.; Celibatul; Despre unirea bisericești grecesci: Corespondențe; Revista contemporană. — Fasciculul 2 de pe Februarie: Despre unirea bisericești grecesci (fine); Timpul înfloririi filosofiei scolastice cristiane; Asediul Vienei; Pessimismul; Corespondențe; Revista contemporană; Faptele mai însemnate din viața eclesiastică în anul 1888.

Brașov, Martie 1889.

Reuniunea femeilor române și Crăciunul în Deva).*

[Urmare].

D-er tr-eba stă întors: pseudomaioritatea F. H. L. a uneltit. Dovezi: 2 săptămâni înaintea Crăciunului, precum și d-icea în pasagiul citat — în lipsa d-nei *Presidentă*, mutată la Arad, d-na *vice-Presidentă* a ținut o consultare cu 7 dame frunțase, 6 cu votu activ în comitetul reuniunii. La această consultare și d-na *cassieră*, soția d-lui F. H. L., a luat parte. De ce nu a *desmintit*,

*) Ținându s-ema de dreptul de apărare, d-âm loc acestei corespondențe lăsându răspunderea pentru cele cuprinse în ea în sarcina scriitorului. Red.

d-sa ținerea acestei *consultări*, unde s'a angajat reuniunea?

Fiindcă e adevărată.

Prin *retăcerea* precegetată a mutării d-nei *presidentă* la Arad, publicul mare e adus în rătăcire și va cugeta, p-ote, că nu i s'a respectat dreptul de inițiativă și d-na *vicepresidentă* a călcat sfera sa de activitate. Etă ce d-ice însă §. 24 din statute:

„Vicepresidenta reuniunii substitue *presidenta* în casă de împedecare a acesteia“.

Cumcă *invinuirea* acestă o și face, dovedește la urma articolului d-icându:

„Este *incontestabil*, că până când reuniunea își are *presidentă*, sa, nimeni nu are dreptul a face nici un pas și nici un act în numele ei“.

D-er §-lu 1 din statute d-ice: „reședința reuniunii este Deva, la ce §-ul 15 adauge: „... și aci se țin și ședințele lui“.

Binele reuniunii ar cere așad-eră, ca „actuala *presidentă*“, d-na Ana Petco, să ostenescă adeseori la Deva, să conducă agendele reuniunii în persoană — ceea ce ar fi o jertfă prea mare — s-er să renunțe dela un post, a cărui sarcini neimplinindu-le, suferă reuniunea.

Apoi „*damele române*“, cari au contribuit pentru pomul Crăciunului, nu sunt ele ore mai t-ote și membrele comitetului, s-er membrele reuniunii? Ba da. Cu bărbați cu tot.

Cine și în virtutea cărora scopuri ale reuniunii a putut pseudomaioritatea privi așad-eră un „*afront*“ în faptul, că s'a emis o colectă sub firma reuniunii. P-ote e reuniunea periclitată? Vorbă se fie; să consultăm nițel statutele: §. 1 d-ice: „*Scopul* reuniunii e în prima linie: înaintarea industriei de casă; er într'a doua: *ajutorarea fetitelor și veduvelor sărace*“.

D-lu F. H. Longin s'a retras dela împărțirea darurilor d-sale, a calului din Troia, le-a trimis directorului școlii, părintelui Ioan Papiu, ca „acesta să le împartă“. Și directorul școlii — negalant ce a fost! — le-a trimis la școlă, le-a pus la dispozițiunea d-omnei *vice-presidente* și a deschis festivitatea din totă inima, cu graiu dulce, mulțămindu reuniunii femeilor române, celor de față și tuturor binefăcătorilor pentru daruri.

„*Declară de neadeverată* fapta ce i se atribue reuniunii“ d-ice d-lu F. H. Longin. Ii răspund prin producerea următoarei:

„*Declarațiune*“.

„Ca membri oculari la festivitatea pomului de crăciun, arangiat în numele „Reuniunii femeilor române din comitatul Hunedorii“, venim a declara, că corespondența apărută în nr. 7 și 8 ai „Tribunei“, subscrisă de d-lu August A. Nicoră, ca secretar al reuniunii de femei și totodată epitrop, este într t-ote adevărată și exactă, declarându-ne solidar cu ea“.

„Deva, 1 (13) Februarie 1889“. 1. Alexiu Olariu mp., avocat și membru de încredere al „Reuniunii femeilor române din comitatul Hunedorii“. 2. George Nicoră mp., paroch gr. or. 3. Ioan Ghila sen. mp., epitrop controlor. 4. Loghin Ardelean mp., epitrop cassar. 5. Nichita Luculețiu mp., învățător, proprietar, secretar al însoțirii de anticipațiune „Hunedora“, notar al comitetului parochial. 6. Petru Merina mp., 7. Ioan Crișoveanu mp., 8. Ioan Ciontea mp., 9. George Duma mp., 10. Niculae Stanciu mp., 11. Iosif Budu mp., 12. Petru Ghila mp., membri în comitetul parochial.

Intemeiat pe aceste date declară t-ote afirmările jignitoare ale pseudomaiorității de *cleverit* încât privește arangierea pomului de Crăciun din anul 1888; er în ce privește afirmarea, că în 1887 nu s'ar fi arangiat pomul Crăciunului în numele reuniunii, îl rog să scotă din dulapul de după ușa cancelăriei sale nr. 19 din colecțiunea arhivarului reuniunii, a fratelui său, și afle următorul pasagi:

„Comitetul D-v-ost-er s'a cugetat în fine și a alt doilea scop al reuniunii noastre, la cel caritativ a decis, ca în anul trecut (1887) se împart între copii de școlă din Deva haine, cărți (?), recuise de scris (?) și alte lucruri trebuincioase. Pentru acestă s'a inițiat o colectă la publicul din Deva și rezultatul a fost un frumos și bogat pom de Crăciun șcl.“

Acestu pasagi al proiectului raportului general s'a cetit în ședința comitetului reuniunii femeilor din 5 Februarie 1888 și s'a primit cu unanimitate, fiind de față F. H. Longin sub *presidența* d-nei Ana Petco, atunci încă în Deva.

Er d-ecă l'ar nega, mai am și alt document la mână, totu din acea ședință raportul general original purtat și subscris de secretarii Petru Drăgits jun. și August A. Nicoră.

Mă mir mult, că F. H. Longin nu s'a genat a nega fapte petrecute la anul 1887, pentru ca să-și făurască îndreptățirea a ataca același lucru făcut de alții în anul viitor. Etă raportul gen. ce d-ice:

„D-er comitetul DV. (va să d-ică nu „*damele române*“) a cugetat și la alt 2-lea scop al reuniunii, la cel caritativ, și a decis a se împart între copii școlii române din locu haine, încălțăminte, arangându și un pom de Crăciun“ etc.

Pe basa acestor documente de clar de neadeverată afirmarea pseudomaiorității, că reuniunea a fost numai *contribuitoare*, nu și *arangatoare* la pomul Crăciunului.

D-er e prebat, F. H. L., că d-ice: „și încât totuși d-sa (adecă părintele Ioan Papiu) ar fi d-icș așa ceva (în vorbirea de deschidere, cumcă reuniunea a arangiat pomul crăciunului) atunci a d-icș o r-er informat.“ Părintele I. Papiu însă numai atunci s'a hotărît a ține vorbirea de deschidere, pentru reuniune, când a cetit o declarațiune a 4 dame frunțase, din cele 7, (6 m. în comitet) cari au luat parte la consultarea amintită.

D-lu F. H. Longin afirmă mai departe: a) că August A. Nicoră nu este secretarul reuniunii femeilor, fiind demisionat din postul său de cătră actuala *presidentă*, d-na Ana Petco (mutată la Arad, precum scim) — pentru purtare necuviincioasă și *necualificabilă*, b) că e o cutezanță nedescriptibilă, că acestu pseudosecretar ia în deșert numele *reuniunii*, care (adecă reuniunea) a fost silită a demisiona; c) și că t-ote aceste atunci le comite, când e indeobșce cunoscut și totă lumea scie, că nu mai e secretar; d) chiar și casina l'a scos dintre membri săi, negreșit pentru o „*purtare incualificabilă*“ — își va fi cugetându publicul mare: foarte natural; e) ba l'a scos și institutul de bani „Hunedora“ din postul său de comptabil ajutor. Negreșit va fi falsificându cambii, acte, a făcutu fără de leg, a înșelat sol. — trebuie să cugete publicul, și F. H. Longin l'a cruțat chiar pe acest om de nu a spus motivele scotere sale.

Retăcerea precegetată a *motivelor* din partea acuzatorului public voi scormoni-o eu însă. „Da liegt der Hund begraben“. Apr-ope t-ote sunt scormite. Totul se reduce la o singură d-ice, la: 5 Februarie 1888.

(Finea va urma.)

August A. Nicoră m. p. secretar al „reuniunii femeilor române din comit. Hunedorii.“

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.“

(Serviciul biurolui de coresp. din Pesta)

Berlin, 14 Martie. Se asigură, că contra-visita monarhului Austro-Ungariei se va face în cursul verii.

Paris, 14 Martie. Poliția a făcutu la conducătorii ligei patriotice perchișiți domiciliare, d-er fără rezultat. S'a răspândit șgomotul, că Deroulde a fost arestat. Comisiunea camerei a hotărît să propună a se admite urmărirea judecătorească a lui Lahovary, Laisant, Turquet.

au avut peste 50 zile de patinat.

Belgrad, 14 Martie. Se vorbesce cu hotăr-ire, că Regina Natalia n'are să se reîntorcă.

DIVERSE.

Fapte jidovesci. Poliția din Odesa a arestat pe comisionarul de grăne Solomon Grimberg, sub denunțarea că acestu onest comerciant în loc de grăne ar fi comisionat la Constantino-pole nisce fete rutene, ce prin înșelăciune le aducea din fundul provinciilor la Odesa. Ultimul transport v-ndut în casele publice din Stambul se compunea din 8 copii, pe care evreul le-a cules prin satele din apropiere de Nicolaef. Ambasada rusă din capitala Turciei a remis o notă guvernului otoman, rugându-l a dispune ca să se facă o perchișiți prin t-ote casele publice, pentru a stabili numărul fetelor ruse, v-ndute de evreei din Rusia.

Necrolog.

Ana Cosma, născută Zdroba, ca soție, Lucreția ca fiică, Augustin Cosma paroch gr. cat. în Feurd și soția sa Iulia cu fii lor Sabin, Alesandru, Augusta și Emil ca nepoți, Demetriu Zdroba paroch gr. cat. în Panteu ca soț, Maximilian Codarcea paroch și adm. protop. în tract. Pogăcei ca afin, și fii acestuia Virgil teolog, Alesandru medicinist, și Victor student ca nepoți: cu inima frântă de durere aduce la cunoscință, că prea iubitul soț, tată, unchi și afin Nicolau Cosma, paroch gr. cat. și notar tractual, după un morbu greu și îndelungat și-a redat nobilul său suflet în mâine Creatorului Sămbătă în 9 Martie st. n. la 8 ore dimineața, în al 56-lea an al vieții sale pline de activitate pentru biserică și națiune în al 31-lea an al preoției și fericitei sale căsătorii, fiindu v-ndut cu santele sacramente ale muribunților. În repausul în Domnul a perdit familia sa rașemul cel din urmă, care i-a fost corona sa, poporul din Jucul sup. pe preabunul și iubitul păstor sufetescu, er națiunea română un zelos anteluptor pentru drepturile sale. Osemintele-i păm-ntesc, după seversirea funcțiilor religioase funebrale, se vor astruca lângă Biserica gr. cat. din Jucul sup. Marț în 12 Martie la 10 ore a. m.

Fiă-i ț-erina ușor și memoria binecuv-ntată!

Jucul sup., la 10 Martie 1889.

Cursul pieței Brașov

din 14 Martie st. n. 1889.

Bancnote romănesc	Cump.	9.45	V-nd.	9.48
Argint romănesc	-	9.38	-	9.48
Napoleon-d'ori	-	9.60	-	9.62
Lire turcesc	-	10.84	-	10.88
Imperial	-	9.84	-	9.88
Galben	-	5.62	-	5.65
Scris. fonc. „Albina“ 6%	-	101.—	-	—
„ „ „ 5%	-	98.50	-	99.—
Ruble rusesc	-	127.—	-	128.—
Discontul	-	6 1/2—8%	-	pe an.

Cursul la bursa de Viena

din 13 Martie st. n. 1889.

Renta de aur 4%	-	-	-	101.60
Renta de h-rtă 5%	-	-	-	94.15
Imprumutul căilor ferate ungare	-	-	-	146.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ost ungare (1-ma emisiune)	-	-	-	99.20
Amortisarea datoriei căilor ferate de ost ungare (2-a emisiune)	-	-	-	120.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ost ungare (3-a emisiune)	-	-	-	114.60
Bonuri rurale ungare	-	-	-	104.75
Bonuri cu clasa de sortare	-	-	-	104.75
Bonuri rurale Banat-Timiș	-	-	-	104.75
Bonuri cu cl. de sortare	-	-	-	104.75
Bonuri rurale transilvane	-	-	-	104.75
Bonuri croato-slavone	-	-	-	104.50
Despăgubirea pentru dijma de vin unguresc	-	-	-	99.85
Imprumutul cu premiul unguresc	-	-	-	137.75
Losurile pentru regularea Tisei și Sghedinului	-	-	-	120.25
Renta de h-rtă austriac	-	-	-	83.10
Acțiunile băncii austro-ungare	-	-	-	892.—
Acțiunile băncii de credit ungar	-	-	-	909.—
Acțiunile băncii de credit austr.	-	-	-	302.—
Galben împ-rtesc	-	-	-	5.70
Napoleon-d'ori	-	-	-	9.62
Mărc 100 imp. germane	-	-	-	59.45
Londra 10 Livres sterlinge	-	-	-	121.80

Editor și Redactor responsabil:

Dr. Aurel Mureșianu.

